

Избори за нову владу Србије су завршени. Да ли су они били вредни времена, труда и потрошеног новца и, што је најважније, да ли су помогли да Србија крене напред као модерна, демократска земља, способна да економски опстане? Одговор мора да буде једно гласно НЕ. Избори 11. маја су, у ствари, уназадили Србију. За то постоје три међусобно повезана разлога.

Прво, време одржавања избора није могло да буде горе. Жестока изборна кампања – посебно између ДС и ДСС – поделила је земљу, ојачала ионако тврде ставове политичких лидера и одвукла бирачко тело и лидере од важних питања, пресудних за будућност земље, а то су посебно односи са остатком Европе и Русијом и решење косовског питања.

Уместо да помогну да се ова питања избистре, како су се лидери надали, избори су практично толико поделили земљу да се сада тешко назире излаз. Уместо што су се уплели у гадну и жестоку изборну кампању која је зауставила политички напредак, одговорни лидери су морали да ставе земљу изнад сопствених партијских интереса. Политички лидери су морали неуморно да раде како би постигли национални консензус по питању Европе, Косова, економског развоја и многих других кључних питања. Док се Србија вукла кроз непотребну изборну кампању, Косово је исклизнуло још више, економија је наставила да слаби, а трпеле су и позитивне везе и са Европом и са Русијом.

Друго, ови избори су погрешно представљени као надметање проевропских и антиевропских снага. Такозвана „коалиција за европску Србију” тврдила је да је глас за „другу страну” глас против веза Србије са остатком Европе и посебно глас против чланства у Европској унији. Међутим, тврдње да гласови које су освојили ДС и његови савезници представљају победу европске Србије нису тачне. Све велике партије које су

учествовале на изборима 11. маја залажу се за „европску Србију” и чланство Србије у ЕУ. У данашње време ниједна политичка партија у Србији није за некакву самонаметнуту изолацију или „окретање Истоку” и избегавање Запада. Посебно је незгодно то што је сама ЕУ одиграла улогу у овој варци понудивши Србији један мањкав Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП) непосредно пред изборе. То је био тек политички маневар изведен с намером да се утиче на исход избора, упркос обећањима званичника ЕУ да се неће мешати. Можда је вредело умешати се кад би тај ССП стварно нешто значео. Али ССП нема никакве важне садржине и не обезбеђује ниједан конкретан пут за улазак Србије у ЕУ. Зато чланство Србије у ЕУ остаје далек циљ.

Треће, полемика између проевропских и антиевропских снага која је доминирала у кампањи усредсређена је на прошлост, док је истински потребан национални консензус о будућности. Многи српски политички лидери мисле да су на томе и радили, али њихово схватање политичке, безбедносне и економске реалности у савременој Европи жалосно је. Они и даље суштински размишљају у хладноратовским категоријама по којима чланство у НАТО и ЕУ аутоматски искључује блиске везе са Русијом и осталим источним земљама. Свет више тако не функционише. Свет више није подељен на два супротстављена блока осим можда у главама неких креатора политике Запада. НАТО је један анахронизам који се упиње да нађе непријатеља, а ЕУ више није једина опција за Србију и остале земље Европе. У савременом свету Србија има избора. Економске, па чак и безбедносне везе са Русијом не значе да не може исто тако да има солидне економске и безбедносне везе са ЕУ. ЕУ је постала толико велика, незграпна и толико растрзана унутрашњим недоумицама да више не може да тражи ексклузивну лојалност било које чланице – такво размишљање је реликвија прошлости. Истовремено, совјетски период је мртав, а нова Русија је сила у успону. Било би незамисливо и неодговорно да Србија нема чврсте, па чак и тесне пословне везе са Москвом.

Иако су ови избори били варљиви и беспотребни, ипак су реалност и нова тропартијска коалиција ће доћи на власт. Сада је питање куда ће Србија даље? Да би одговорила на то питање, нова српска влада треба да постави следећа питања и да се потруди да на њих одговори чврстом политиком. Прво, каква је природа европског – и светског – окружења које се формира у овим првим годинама 21. века. Друго, који су интереси Србије у том новом окружењу? Искрен и интелигентан одговор захтеваће искрено, храбро руководство и обећање да неће бити ослањања на прошле реалности или на стерилна туђа решења.

Стивен Мајер је бивши аналитичар ЦИА, професор на Националном факултету за одбрану (National Defense University) у Вашингтону

Избори који су уназадили Србију

Пише: Стивен Мајер
среда, 21 мај 2008 22:03

[Политика 21.05.2008]